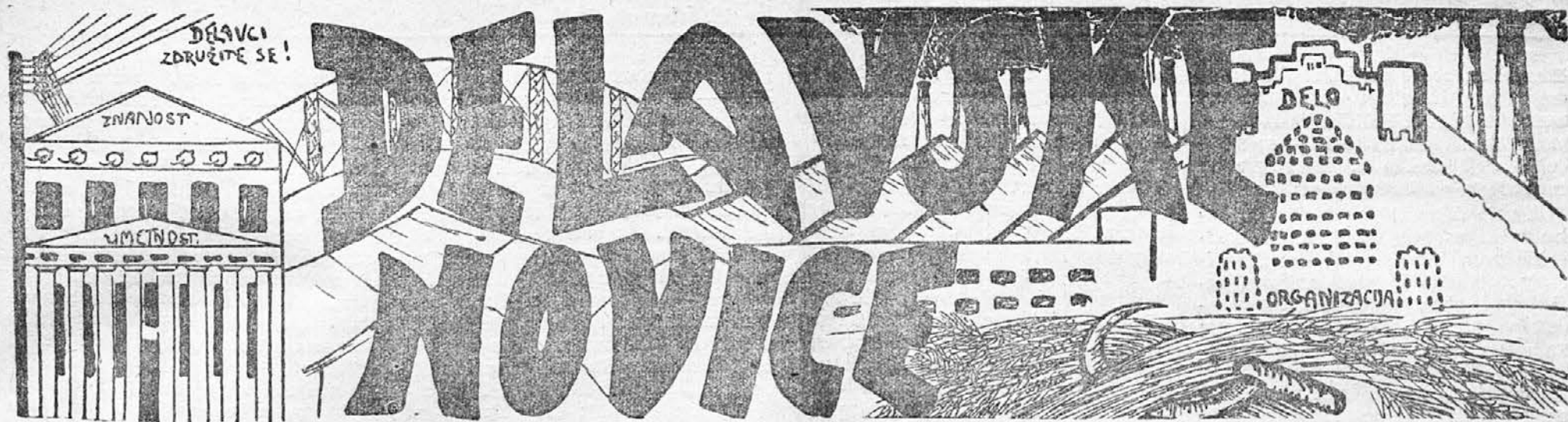

Ljubljana, 16. II. 1922. — II/7.

Emil D. Stefanović
lastnik in odgovorni urednik

Rudarski.

Draginja.

Njeni vzroki in kako se ji zoperstavimo.

Z neprirodno brzino raste v Jugoslaviji draginja. Ona tlači kot neznosna težka mora celokupni delovni svet — a predvsem in v prvi vrsti proletarski razred. Nezadovoljnost širokih potlačanih delovnih mas raste vidno dan za dnem. Ta nezadovoljnost je do danes deloma še latentna, neorganizovana, a deloma usmerjena v napačne ideološke smeri. — Reakcionarni režim izjemnih zakonov z železno pestjo zadržuje organizovani boj širokih mas proti draginji ter na ta način potencira nezadovoljnost do nevarne napetosti.

Razredno zavedni proletarijat gleda na draginjo pazno, išče njene prave resnične vzroke in jih tolmači širokim manj zavednim narodnim množicam kažoč edino uspešne načine v boju zoper draginjo. V listu je premalo prostora za vsestransko analizo vzrokov draginje in za obširna razmotrivanja najuspešnejših borbenih načinov proti draginji. Sledeče vrstice naj podajo samo osnovne misli o tem vprašanju, ki naj jih razredno zavedni sodrug s primeri osvetlijo in raztolmačijo.

Kje so vzroki vedno rastoče draginje?

Kapitalistični sistem proizvodnje je glavni in vsesplošni vzrok draginje. Kapitalisti ne proizvajajo zato, da bi zadostili potrebe konsumenta, temveč v prvi vrsti zato, da izvečejo iz produkcije čim večje profite. Na ta način oni povzročajo takozvano nadprodukcijo, ki izziva gospodarske krize. A gospodarske krize izzivajo vojne med kapitalisti različnih držav, vojne za nadvlado svetovnih trgov in kolonij. Taka vojna je bila svetovna imperialistična vojna, ki je uničila več kot 40 milijonov najbolj čilih in zdravih delavcev in kmetov — uničila mnoge milijarde produktov, obubožala delovno ljudstvo ter opustošila industrijo, poljedelstvo in trgovino. Verižniški kapital je nagrabil velike svote in se utaplja v razkošju, dočim na drugi strani milijoni in milijoni delovnega ljudstva trpe lakoto, pomanjkanje in vse nadloge, ki izvirajo iz siromaštva.

Posledice takega kapitalističnega gospodarstva v svetu so naravnost strašne. Mi vidimo, da ob istem času ko v Ameriki kurijo s žitom lokomotive in uničujejo življenske potrebščine — ker jih ne morejo prodati zaradi visoke ameriške valute — trpe glad in pomanjkanje milijoni ljudstva ne samo v od suše uničenih krajih Rusije, ne samo v Evropi, temveč v sami Ameriki, kjer je gospodarska kriza izzvala brezposelnost v tolikem obsegu kot jo ne pomni zgodovina. 3—4 milijoni ameriških brezposelnih delavcev s svojimi družinami trpe lakoto in pomanjkanje ob istem času, ko kurijo z žitom lokomotive in ko so prepolna skladišča z življenskimi potrebščinami. Isto je na Angliškem, kjer je več milijonov brezposelnih, trpečih glad in pomanjkanje — na ulicah, kjer so visoke hiše in magacini polni vseh življenskih potrebščin.

Valovi svetovnega klanja se še niso poglobili, a že kapitalisti pripravljajo nove vojne in mečejo ogromne kapitale v oboroževanje — za vojaštvo, topove, aeroplane, vojne ladje!

Potom valutnih spekulacij bogate države počasi grabijo v roke bogastva malih in slabih držav s slabo valuto. A

naši kapitalisti izkoriščajo te valutne spremembe, gospodarsko krizo in draginjo v svrhu spekulativnega povečanja svojega kapitala, navijanja cen, povečanja davčnih bremen. Vse to pa krize ne ublažuje, temveč pogloblja in širi: **Draginja neprestano raste in raste brez prestanka.**

Valovi te vsesplošne gospodarske kapitalistične krize zalivajo tudi Jugoslavijo — ker je gospodarstvo danes že svetovno: Kriza v eni državi, izzove krize v drugih državah.

Jugoslavija pa je od svetovne vojne trpela več kot ostale države, ker je bila gotovo vsa v vojni zoni. Srbija je dobesedno bila razrušena — Slovenija napol opustošena, razkosana in odtrgana od Primorja, s katerim je gospodarska enota, enako razrušena je Bosna in Crna gora.

Gospodarski položaj v Jugoslaviji je torej že sam po sebi, po krivdi vodilnih kapitalističnih krogov, ki so vodili krvavo svetovno vojno, katastrofalen.

Vladajoča buržuazija v Jugoslaviji pa na mesto da bi priskočila gladujočim in pomanjkanje trpečim v pomoč, namesto da bi

dala zemljo tistim, ki jo obdelujejo; omogočila kmetom težakom — ki so brez živine in orodja — z izdatnim kreditom nabavo živine in strojev;

uvedla strogo kontrolo na izvoz in uvoz;

razpredelila konsumacijo pravično potom zadrugarstva;

zmanjšala oboroževanje in vojaštvo; napravila mir in dobre odnose z vsemi velesilami in sosed;

izvela popolno socialno zakonodajo, zavarovanje itd.;

uvedla strogo kontrolo potom delavstva nad veleindustrijo;

ter dala vsem državljanom enake pravice in svobode, kar je predpogoj dobre in pravične uprave — namesto vsega tega je jugoslovanska vladajoča buržuazija besno hlepeč samo po momentalnem profitu pustila nerešeno agrarno vprašanje; ni pomagala kmetom težakom — temveč je dala milijardo bogatih begom in agom, da ji pomagajo izglasovati ustavo, ki vzbuja nezadovoljnost najširših narodnih mas.

Izvoznice in uvoznice so postale predmet trgovine, spekulacije in podkupljanja.

Z istočnimi velesilami smo v vojnem stanju, s centralnimi in s sosed v neprijateljskem.

Uvedla je policijski centralizem, ki daje vso oblast v roke upravnim organom in ki omogoča hegemonistične težnje enega plemena ter izziva plemensko sovraštvo.

Z izjemnimi zakoni je stvorila dvojno vrsto državljanov: pristaše vladnih strank — državotvorni element, pristaše opozicije proti državi. Proletariat, močno faktor v produkciji, je še vedno izven zakona in ustave — on se preganja kot divja zver.

Korupcija, afere, alkoholizem, splošni nered spremlja ta, kakor vsak reakcionarni režim.

Ni čuda, da so se že po enem letu takega režima pokazale posledice v bengalični luči.

Poljedelska produkcija se je strašno znižala — naša valuta je padla, promet je razrušen, trgovina v stalni krizi in draginja raste brez prestanka.

V takem položaju mora proletarski razred voditi boj — da reši svoje življenje; pri tem pa je stavljen izven zakona, njegove gospodarske organizacije so razpuščene ali pa zaprte! — A proletariat se more braniti v gospodarski krizi edino s pomočjo svojih organizacij. Nima ne doma, ne polja, ne domovine, ne orožja, ne bogastva in oblasti, temveč samo gole roke in svoj razum.

Zato pa če se hoče ubraniti beraštva in propada fizičnega in moralnega

v vsesplošni reakciji in draginji — mora proletariat izvajati pravico organizacije, — ker je to pravica do življenja.

Zato proletarci — v nezavisne strokovne organizacije, da si priborimo in ohranimo golo življenje.

Organizirajte se, kjer še ni organizacij — kjer pa so, vzemite jih v svoje delavske proletarske roke, da bodo nezavisne od malomeščanskih strank in kapitalistov. To je prvi in najvažnejši korak v boju zoper draginjo.

Boj za enotno delavsko fronto.

4. Vprašanje enotne fronte pri nas.

V prvih dveh člankih smo predvsem hoteli razjasniti vprašanje enotne fronte. Da je pa enotna fronta vsega delavstva naše življenske vprašanje, temu menda ne bo ugovarjal noben delavski prijatelj. Vprašanje je le, kakšno stališče naj v tem oziru zavzame naš razredno zavedni proletarijat.

Ker načelno stojimo na stališču, da moramo iztrebiti iz našega proletarskega javnega mnenja vse ostanke malomeščanskega pojmovanja družabne solidarnosti na podlagi različnih »stanov« in da se kot dosledni marksisti moramo postaviti brezpogojno in odločno na stran zatiranega delovnega ljudstva, hočemo v naslednjem obravnavati najkočljivejše vprašanje: kako bi se dal doseči med delavstvom raznih struj sporazum, ki bi vsaj v nekaterih konkretnih vprašanjih našemu delavstvu omogočil enotni in solidarni nastop.

a) Solidaren boj za življenske predpogoje.

Najvažnejša konkretna vprašanja, v katerih mora vse delavstvo brez razlike verskega in političnega prepričanja solidarno nastopiti, so: **Boj za osemurni delavnik, boj proti znižavanju zaslужka in zakoniti boj proti zakonu o zaščiti države.** Pri vseh teh vprašanjih je vse delovno ljudstvo zainteresirano, ker so naperjena proti vsem.

Solidaren nastop v teh vprašanjih je za vse delovno ljudstvo življenskega pomena, ker je boj za življenske predpogoje zatiranih slojev.

Vse socialne struje so pred socialno zavestjo vsega proletariata odgovorne za svoje stališče v teh vprašanjih. Delovno ljudstvo bo v bližnji bodočnosti presojevalo delavske stranke predvsem z ozirom na taktiko in delovanje v teh vprašanjih, ker bodo vplivala usodno ali blagodejno na njegovo usodo.

Dejstvo je, da je delavstvo v Sloveniji pod vplivom raznih političnih naziranj. Vendar pa zahteva resnični položaj delovnega ljudstva enoten in solidaren nastop, če se hočemo ogniti usodnim posledicam za ves delavski razred. Odkrito rečeno, brez ozira na levo in desno: kot razredno zavedni

marksisti ne moremo razumeti, zakaj bi se celokupno delavstvo — krščanski socialisti, socialni demokrati, narodni socialisti in komunisti — ne mogli združiti v enotni fronti za življenski obstoj vsega proletariata. Boj delovnega ljudstva danes v gori imenovanih vprašanjih ni načelni programatični boj, ampak eksistenčni, življenski boj.

V dokaz našega stališča naj navedemo samo sledeča dejstva:

1. Kapitalizmu gre danes predvsem za to, da se odpravi osemurni delavnik, češ, da gospodarski napredek zahteva zvišanje delovnega časa. — Kljub vsem kapitalističnim dokazom proti osemurnemu delavniku in kljub vsemu zavijanju meščanstva, češ, da je skrajšan delovni čas usoden za narodno gospodarstvo, pa mi nikoli ne bomo pristali na povišanje delovnika; če bomo pa kdaj napadali osemurni delavnik, ga bomo za to, da se zniža na sedem oziroma šesturni delavnik. — Komur pa to ni všeč, naj pa deluje z naprednejšim delavstvom na to, da se industrijska podjetja podružabijo in postanejo last delovnega ljudstva in da se prisilijo k delu socialni trojke, ki jih je v vsaki državi najmanj 15—25 %. Vrh tega naj se odpravi kapitalistični sistem, ki proizvaja radi profita; proizvodnje naj se postavi na socialno podlago, da bo služilo ljudskim potrebam. Šele ko se vse to izvede v praksi, bomo kot proletarci pripravljeni, da se pogovorimo o delavniku z ozirom na koristi narodnega gospodarstva.

2. Kapitalizem nam hoče znižati zaslужek, ki dejansko večini delavstva že itak ne zadostuje za samo golo življenje. O človeka dostojnem življenju niti govoriti ne moremo! — Kapital je nečloveška pijavka! Dokler ni bilo resne konkurence, je izmagoval konsumenta, ker je neprestano zviševal cene svojim proizvodom; danes pa, ko se pojavlja zopet svobodna konkurenca, pa hoče izmagovali delavstvo še bolj kot dosedaj. — Edini resen izhod iz današnje gospodarske krize je — to ponavljamo vedno in vedno! — da se kapital podružabi, da se produkcija postavi v družabno službo in da se imoviti sloji odrečejo svojemu razkošju, z eno besedo: odpraviti moramo kapitalistični sistem. Delovno ljudstvo vseh dob je vedno stradalo in žive

„DELAJSKE NOVICE“ izhajajo vsak petek.

Uredništvo in upravništvo: Turjaški trg 2.

Letna naročnina 120 K

mesečna naročnina 12 K

Posamezna številka 3 K.

človeka nevredno življenje; danes se dogaja isto: medtem ko v Evropi umira na milijone ljudi lakote in živi v pavperizmu (največji bedi) — se posedujoči sloji mastijo in zapravljajo po beznicah in plesiščih milijone.

Ker je dejanski položaj tak, se bomo borili v prvih razredno najzavednejših proletarskih vrstah proti zvišanju delavnika in proti znižanju za služka. Če danes popustimo, bo zavladala neomejena reakcija, ki bo vrgla proletarijat v človeka nevredno suženjstvo.

Na tej minimalni podlagi pa je enotna fronta gotovo izvedljiva. — Stranka, ki bi se ne mogla ali ne hotela pridružiti boju v enotni delavski fronti, ni proletarska in socialistična stranka.

b) Naše načelno stališče.

Kot iskreni marksisti smo načelno za enotno delavsko bojno črto. To misel razširjamo ob vsaki priliki; zanjo živimo in se borimo.

Ko se pa borimo za enotno delavsko fronto, pa razločujemo dvoje: enotno fronto in stremiljenje za zedinjenjem vseh socialističnih struj. Enotna fronta je že danes lahko izvedljiva, če bo le odločevalo delovno ljudstvo samo; veliko zedinjenje pa je danes brezdvomno neizvedljivo. Zato se borimo predvsem za prvo in posredno pripravljamo pot drugemu.

V našem boju pa ne smemo pozabiti nekaj osnovnih zahtev zdravega in razredno zavednega pokreta:

1. Boj za enotno delavsko fronto se mora vršiti v znamenju radikalizma dela in ne v znamenju radikalizma fraz; čas je že, da delavske stranke začno delati za delovno ljudstvo. — Veseli nas, da je tudi »Napreč« 2. februarja poudarjal to misel. Zato pa je predvsem potrebno, da se vse socialne struje vrnejo k čistemu marksizmu in izločijo iz svojega programa vsa načela, ki so se vrinila v programe pod vplivom in delovanjem birokratičnih in

reformističnih elementov. Čim bolj se povrnemo vsi k čistemu marksizmu, tem lažje bomo izvedli v praksi enotno fronto in pripravljali pot velikemu zedinjenju. Zato se mora po našem prepričanju vršiti ves boj v tej smeri.

2. Kot razredno zavedni proletarci in marksisti pa ostanemo, kar smo; naše gibanje se ne bo nikoli oddaljilo do čistega — vedno progresivnega marksizma. Kazali bomo delavstvu pot razrednega boja, ki sta nam ga začrtala Marx in Engels v svojem manifestu. — Drugače bi bila tudi naša načelna ločitev, ki se je izvršila po vojni, le navadna šala. Mi se le predobro zavedamo, da je ločitev imela stvarno podlago: ne taktiko te ali one internacionale, ne vprašanje »centralizma« — temveč oddaljenje od marksizma.

Čeprav pa smo v načelnem marksističnem stališču dosledni in nepopustljivi, smo kljub temu globoko uverjeni, da se pod vplivom ofenzive kapitalističnega razreda proti delovnemu ljudstvu moramo združiti, da skupno bomo osnovalne življenske predpogoje proletariata.

Mi bomo enotno fronto v vsakem konkretnem slučaju iskreno pozdravili in jo z vsemi močmi podpirali.

Prav umevamo: vprašanje enotne delavske fronte znači zvezo celokupnega delavstva v boju za konkretne življenske pravice. V notranjih strankarskih in programatičnih zadevah pa ostanejo vse struje popolnoma avtonomne in neodvisne. Vse to se da lepo izvesti, če bodo odločevali ozirni na resnične interese delovnega ljudstva.

Vsem pa ključemo: Vse, kar je proletarijat v preteklosti dosegel, vse socialne reforme in izboljšanje, je plod delavskega boja; nobena reforma ni milostno darilo posedujočih slojev!

V tem pravcu delujemo. Za svoje delovanje se ne bojimo proletarske sodbe. V kolikor pa naletimo na odpor, pride od strani onih, ki delajo za svoj žep — ne pa za delavstvo!

(Dalje prih.)

L. K. Rudarski:

Proletariat in srbo-hrvaško-slovenski spor.

Zadnjič smo suho konstatirali sramotno vlogo jugoslovanske vladajoče buržuazije in njenih političnih strank v zgodovini narodnega ujedinjenja. Finančno preslaba, kulturno nerazvita in moralno zaostala srbska, slovenska, bolgarska in hrvaška buržuazija ostala je — kakor je bila — preprosto in poslušno orodje v rokah imperialističnih velesil, ki od nekdanj gospodujejo na Balkanu s preiskušanim geslom: divide et impera, razdeli in vladaj! Današnja politika vladajočih klik je dosledno nadaljevanje njihovih starih političnih zločinov. Vrhutega je jasno, kot beli dan, da v imperialistično - kapitalistični dobi buržuazija ne more rešiti narodnega vprašanja v dobrobit ljudstva.

Na drugi strani pa se je boril balkanski proletarski razred, potem svojih razredno zavednih strank desetletja dosledno proti bratoubiškim vojnim težnjam svoje buržuazije, podprt pri svojem boju enodušno od mednarodnega proletariata. V tem boju je prednjačil srbski — razredno najzavednejši — proletarijat pod vodstvom pokojnega sodruga Tucakovića. Temelj tega boja je položila Balkanska socialistična konferenca v Beogradu še pred vojno — a pozneje med vojno in po vojni so dovedle ne samo do skupnih akcij balkanskih proletarskih strank, temveč celo do organizacijske enotnosti vseh balkanskih razredno zavednih proletarskih strank v Balkanski Federaciji.

Dosledno svojim tradicijam in svojim interesom je edino proletarski razred vseh jugoslovanskih in balkanskih narodov poklican in usposobljen rešiti narodni problem na Balkanu v interesu delavnih balkanskih narodov. On bo to svojo vlogo brez dvoma prej ali slej dovršil s pomočjo mednarodnega proletariata in v blagor miru in blagostanja evropskega ljudstva in celega človeštva.

Srbo - hrvaško - slovensko vprašanje je samo del balkanskega narod-

nega problema. V čem obstoji problem? Ne more se reči, da Srbi narodnostno tlačijo Hrvate in Slovence ali obratno. Slovenci in Hrvati svobodno izpovedujejo svojo narodnost, imajo svoje narodne šole, se služijo tudi v uradih svojega jezika, — lahko postanejo najvišji uradniki, ministri itd. — so torej v pogledu svoje narodnosti popolnoma svobodni. Spor torej ne izvira iz narodnostnih vzrokov.

Da bi mogli jasneje uvideti bistvo srbsko - hrvaško - slovenskega spora, moramo predvsem pogledati razredni sestav sporečih strank — takozvanih centralistov, avtonomistov in federalistov.

Stebri centralistov so demokratska in radikalna stranka. Opora radikalne stranke so posedujoči Srbi — v Srbiji industrijski, bančni in trgovski kapital in bogati posestniki, v Banatu in v Sremu tudi veleposestniki. Opora demokratske stranke so srbski bankokralji in bogati posestniki (bivši naprednjaki in liberalci v Srbiji), na Hrvaškem par banko- in birokratov ter zapeljanih posestnikov, v Sloveniji par bankrotiranih staro- in mladoliberalcev, ki imajo komaj par tisoč pristašev. Centralizem demokratske in radikalne stranke (Protič je izjema) obstoja v zahtevi odkrite buržujske partizanske diktature v korist predvsem spekulativnega kapitala. Neznosni birokrati, samovolja oblastvenih organov, samovoljno kršenje ustave in zakonov, splošna korupcija, to so neminovne posledice kapitalistične partizanske vladavine, ki uživa samo oporo ene od najbolj zainteresiranih imperialističnih velesil — a v širokih slojih ljudstva vsak dan gubi še tisto malo zaupanja, ki ji je ostalo po sedemletni vojni politiki. Srbski kapitalisti — med vojno in v emigraciji gospodarsko ruširani, a po vojni politično ojačeni, hočejo na ta način osigurati ne samo politično, temveč tudi gospodarsko hegemonijo.

Steber avtonomistov so na Hrvaškem — Hrvaški blok — a na Slovenskem Slovenska ljudska stranka. V Hrvaškem bloku je do nedavno vodil glavno besedo Radić, ki je na svojem seljaško republikanskem in socialno radikalnem programu zbral pri poslednjih volitvah ogromno večino hrvaških kmečkih glasov. Stvarno v poslednjem času Hrvaški blok vodi Hrvatska Zajednica — izrazito kapitalistična meščanska stranka. Ta stranka je dve leti neomejeno kraljevala in banovala na Hrvaškem in v Slavoniji brez formalnega in brez faktičnega ljudskega zastopstva: in bila je zadovoljna — ni zahtevala, ni sklicala Hrvaškega sabora! Njeni ministri so se zadovoljno počutili na vladi v Beogradu. Odkod naenkrat zahteva po samostojni Hrvaški državi?

Nam bo razumljivo, če se spomnimo, da je hrvaška buržuazija med vojno silno razbogatela ter neomejeno izkoriščala hrvaško ljudstvo. Zagrebška in hrvaška buržuazija, gospodarsko močnejša, nego srbijska, v tesnih žepnih zvezah s kapitalisti centralnih držav — dočim je srbska v interesnih sferah francoske buržuazije — upira se politično - hegemonističnim težnjam Beograda želeč neomejeno in brezkontrolno gospodstvo in izkoriščanje nad delovnim narodom za sedaj vsaj na Hrvaškem! Na drugi strani pa je hrvaški kapital bogato investiran tudi v industriji — in vsled tega želi mirno zakonito stanje, ki omogoča razvoj dividendnega kapitala. Protivi se državnim udarom, »Obznanam« in drugim metodam »demokratskega« režima.

Hrvaško-srbski spor je torej eminentno spor med hrvaško in srbsko buržuazijo, spor o sferah in mejah in načinu gospodstva in izkoriščanja nad jugoslovanskim delovnim narodom. To je spor o izvoznih, koncesijah, spor, kdo bo vladal nad ogromnimi državnimi imetji in spor o tem, komu naj se dajo prirodna bogastva in delavna moč Jugoslavije v izkoriščanje: francoskim ali nemškim trustom in bančnim koncernom.

Radić resp. Hrvaška seljačka republikanska stranka ima za seboj kompaktno maso hrvaškega kmeta in celo kmetijskih delavcev. Potom obljubljevanja seljačke republike, a največ z bojem proti vsem gospodskim strankam in gospodi sploh, je Radić privabil v svoje vrste tudi kmečki proletarijat — in revne kmete, ki tvorijo ogromno večino hrvaške množice, od katere je 50 odstotkov nepismene, torej nedostopna politični literaturi.

Socialno radikalni program Radićeve stranke je prirojen za te množice, ki tvorijo njegovo glavno armado. Dokler je Radić vodil samostojno in socialno revolucionarno politiko — so te mase drville za njim. Ali skoro se je po-

kazalo, da čisto kmečki pokreti ne morejo dolgo samostojno obstojati: oni se morajo nasloniti na mesta. V mestu pa odločujeta dva faktora: buržuazija in proletarijat: malomeščanstvo se koleblja med njimi. In Radić je napravil usodno napako, da se je zvezal namesto z mestnim proletariatom, z mestno buržuazijo, s katero je dosedaj vodil tako nepomirljiv boj. S tem korakom je odpahnil od sebe proletarski element mesta in vasi, in postal sluga buržuazije, ki hoče izkoristiti njegov vpliv, da prevzame ogromno breme svetovne vojne in njenih posledic, breme neznosnih davkov s pleč hrvaške buržuazije na hrvaškega delavca in kmeta. Ako vztraja Radić v sedanji zvezi s kapitalisti, bo ves njegov pokret izvenel kot pusta fraza — ker je oportunistem pokopal še vsakogar prej ali slej.

Na čelu avtonomističnega pokreta v Sloveniji stoji Slovenska ljudska stranka. Stranka srednjega kmeta in zadružniškega kapitala je tako po svojem razrednem sestavu, kakor tudi po svojem programu in delovanju postala brezdvomna najnaprednejša izmed meščanskih strank v Sloveniji. Njeno socialno-krišćansko levo krilo je gotov protiutež k njenemu še močnemu desnemu, reakcionarnemu krilu, ki ga zastopa višja duhovščina.

Najbolj smešno vlogo igrajo razne takozvane »socialistične stranke« — nar. soc., soc. dem.-centrumška. Dosledni svoji malomeščanski ideologiji se nagibajo sedaj k centralizmom, sedaj k avtonomizmom.

Razredno zavedni proletarijat pa mora ostati trdo in neizprosno zvest svojim tradicijam in svojim interesom. Proletarska demokracija, ki je cilj proletarskega razreda ni ostvarljiva brez najširšega svobodnega sodelovanja širokih narodnih množic. Samoodločbe in samouprave v državi, pokrajini in občini je prvi predpogoj vsake proletarske demokracije. A ker so glavni interesi kmeta težaka in delavca popolnoma enaki v državi, pokrajini in občini, zato je nujna in neobhodna najtesnejša zveza med samoodločujočimi in samoupravljajočimi edinicami. A to je federacija.

Federativna, ljudska, delavsko-kmečka država na podlagi resnične proletarske demokracije (vlade v interesu delavnega naroda) — evo staro, preprosto geslo jugoslovanskega proletariata, ki odgovarja ne samo interesu delavstva — temveč, ki odgovarja interesu cele nacije — brez parasitov.

Ko smo ugotovili bistvo srbsko-hrvaškega-slovenskega spora in analizirali razredno sestavo strank, ki so na čelu spora, nam bo lahko zavzeti svoje stališče v posameznih fazah tega spora — ki bo brezdvomno ostal še dolgo časa v ospredju politične borbe v Jugoslaviji.

Odmevi iz meščanskega časopisja.

»Avtonomist« piše 11. februarja o komunistični stranki v Jugoslaviji med drugim sledeče:

»Po tem zakonu nanaša se na »obznanje« in zakon o zaščiti države) je bila komunistična stranka prepovedana in je danes pri nas v Jugoslaviji oficijelno ni več. Motil pa bi se, kdor bi mislil, da je tudi dejansko ni več. Stranka živi in bo živela še zelo dolgo! Iz nje se bo izcimila nova delavska stranka, ki bo stoječa na stališču odločne in nepomirljive razredne borbe sistematično vodila boj proletariata proti kapitalističnemu izsesavanju. Zakon o zaščiti države je dosegel namreč ravno nasprotno, kar je nameral. Ta zakon je komunistično stranko šele utrdil! Ponovila se bo pri nas kakor se je zgodilo po letu 1878 v Bismarkovi Nemčiji, ki je prepovedala socialno demokracijo. Socialna demokracija je kljub »socialističnemu zakonu« živela in naraščala v veliko politično moč. Nedvomno je komunistična stranka Jugoslavije napravila taktične napake, prav tako kot n. pr. italijanska. Toda takšne napake ne morejo pokopati komunistične ideje, ki je v bistvu nov gospodarski sistem za ureditev človeške družbe v smislu socialne enakosti in enakopravnosti vseh delovnih ljudi.

Delavsko gibanje v Jugoslaviji je danes razbito in onemoglo. To spoznanje bo dovedlo do dela za njegovo konsolidacijo. Mislimo, da bo to delo izvršila ter zopet ujedinila delavske bataljone reorganizirana komunistična stranka, ki kljub zakonu o zaščiti države živi še vedno v dušah socialno in duševno trpečega delavstva, katerega je lastna politična stranka življenska potreba!

»Slobodna Tribuna«, piše 4. februarja o novi Rusiji. Bivši šef propagand. oddelka pri Denikinovi vladi, sedaj vseučilišni profesor v Zagrebu, Sergije Čahotin, izvaja sledeče:

Novi pokret ruskih emigrantov, ki izdaja v Parizu časopis »Smjena vjeh« (Promena pravca), priznava odkrito, da so emigranti storili usodno napako, ko so služili caristični reakciji in spletkarili proti boljševiški vladi. »Priznavamo svoj greh, spremenimo pravce, vrnimo se domov, pomagajmo nesebično graditi novo napredno Rusijo«. Poudarja sledeča dejstva:

1. Nič brez Rusije. Evropa in ves estali svet ne moreta upostaviti reda brez Rusije. Pri gospodarski obnovitvi sveta ni mogoče prezreti Rusije, neglede na njeno notranjo politično uredbo. V treh letih povojne dobe se svetu ni posrečilo urediti razmer;

pač pa grozi nov svetovni požar, ker so prezrili Rusijo v meddržavnem življenju.

2. Rusija je živa. Rusija je za ves svet velika zagonetka; kar se tam godi, presega našo predvidevnost. Najbrž celo povzročitelji tega procesa, ki se danes vrši v Rusiji, ne bi mogli odgovoriti na to vprašanje. Eno pa je gotovo: v razvoju sveta in Rusije deluje nek elementaren organski zakon. Velika ruska revolucija ni brezmiseln upor, kot smo prvotno mislili. Smešno bi bilo misliti, da bi se sedanje stanje moglo držati že skoro pet let, če bi bilo res vse sama prismođarija. Z dejstvom, da Rusija živi, mora danes računati svet, ki misli stvarno. Ruska revolucija je pojav zgodovinske zakonitosti.

3. Neuspeh doktrinarstva. Danes že moremo govoriti o razvoju ruske revolucije. Razvija se podobno kot francoska revolucija. Vidimo: razrušitev starega reda, borbo s protirevolucijo in notranji boj s skrajnimi strujami. Razlika med francosko in rusko revolucijo je ta, da novo umerjenejšo politiko vodijo isti ljudje, ki so izvedli revolucijo — a to pa je vendar že velik napredek v človeštvu! Danes je boljševiska stranka edina, ki predstavlja organizacijo in vzdržuje red v Rusiji; če bi jo vrgli, bi nastala velikanska zmeda, ki bi imela usodne posledice za ves civilizirani svet. — Če sledice za ves civiliziran svet. — Če

politiko, so ostali še vedno po mišljenju komunisti. To pa na stvari ne spremeni ničesar. Kateri resen sociolog ni komunist v teoriji? Saj je teoretični komunizem le teorija, ki si reši za tem, da čim višje število ljudi doseže največje gmotno blagostanje. — Ni merodajno to, da Lenin ostane še nadalje komunist: glavno je, da upošteva zahteve realnega življenja.

4. Življenje zmaguje, Rusija se obnavlja. Važno je dejstvo, da se gospodarsko življenje zopet oživlja. Rusija je na poti resnične konsolidacije. Na vsak način pa ima Rusija in z njo slovanstvo še velikanski pomen v bližnji bodočnosti človeštva. Rusija je danes najboljša ilustracija za Darwinov zakon o boju za življenje (struggle for life). Na drugi strani so se pa ruskemu narodu odprle oči in je obsodil svoje emigrante, ki upajo še na utopične spletke in intervencijo, ki bi Rusiji vrnila caristično vladno in čakajo, da bi jih narod pozval nazaj v domovino kot svoje »spasitelje«. Ruski narod jih v svojo novo Rusijo ne bo pozval; njih neumne nade na preteklost se ne vrnejo več!

Imamo torej mlado, novo, aktivno Rusijo, kjer je narod sam svoj gospodar. To je nova činjenica, za človeštvo važno dejstvo in največja zasluga ruske revolucije. Čeprav sovražniki nove Rusije spletarijo proti nji — živi! »Eppur si moue!«

Proces proti komunistom v Beogradu.

Več dni so se zaslislavale priče, ki so izpovedale o strašnem trpinčenju zaprtih komunistov v beogradskih zaporih. Dalje priče dokazujejo alibi Filipovića, Copicja, Trebinjca za čas, ko jih obtožnica dolži, da so bile na seji v Novem Sadu.

Vse priče so izpovedale uničujoče za obtožbo državnega pravdnika.

Po zaslišanju prič so govorili zagovorniki. Vsi so pledirali, da je to eminentno političen proces. Razprava je dokazala, da je atentat delo posameznika, ki po lastnem priznanju ni več komunist temveč je po »Obznani«

in vsled »Obznane« postal anarhist. Izvrševalni odbor komunistične stranke, ki ga državni pravdnik dolži, da je pripravljaval komplot — je delal legalno. Vsi sklepi stranke, so bili javni, tako tudi njihovo časopisje. Vsi zagovorniki so izjavili, da ne more biti govora o kakih pozitivnih dokazih, da so obtoženci krivi dejani, katerih so obtoženi, najmanj pa § 78. Vsi se strinjajo v tem, da se je vsa gonja proti komunistom inscenirala samo radi tega, da se kompromitira ena priznanih političnih strank in spravi s sveta. Z napetostjo se pričakuje govor Triše Kaclerovića.

Mednarodni pregled.

PRED GENOVSKO KONFERENCO.

Meščansko-kapitalistični svet v vseh antantinih državah je začel sistematično spletariti proti genovski konferenci. Prvotno se je res videlo, kakor da hoče zapadni velekapital sanirati razrvano svetovno gospodarstvo. Ni mogoče prezreti dejstva, da je med predstavniki kapitalizma še nekaj trezno mislečih ljudi. Res pa je tudi, da je reakcija med velekapitalom velika, bistveno združena s kapitalističnim sistemom samim.

Zato je upanje, da bi se mednarodno gospodarstvo postavilo zopet na trdne temelje, jako majhno.

Vodilno buržujsko javno mnenje v Franciji, deloma tudi v Angliji in Ameriki, se ne more sprijazniti z mislijo, da bi smela Sovjetska Rusija prisostvovati konferenci kot priznana velesila, enakopravna z drugimi. Pa tudi popustitev nasproti Nemčiji v vprašanju vojne odškodnine bo naletela na velikanski odpor v velekapitalističnem zapadnem svetu. Zato že prevladuje mnenje, da »se morajo zavezni ki med sabo poprej sporazumeti« — to pa bo onemogočilo trajen uspeh konference.

Francosko vodilno časopisje je pa tudi pričelo silno napadati angleško in ameriško javno mnenje, ki je vse-kakor precej popustljivo nasproti Rusiji in Nemčiji. To je naraven pojav: imperijalizem nikdar ne miruje in skuša uničiti svojega že tako »lojalnega« zaveznika.

Vsekakor pa so za proletarijat zanimivi argumenti, s katerimi operirajo svetovni imperialisti. Francija se sklicuje na svoje mrtve vojake, Anglija nastopa proti francoskemu militarizmu, Amerika pa trdi, da Francija prav lahko uredi svoje gospodarstvo, če demobilizira svojo skoro milijonsko armado.

Že predhodna razpravljanja so pokazala velikanska nasprotja med vele-

silami antante. Francosko-angleški konflikt se bliža nevarnemu vrhuncu. Vse zahteve Francije po odgoditvi konference in prehodni predkonferenci je Lloyd George odločno zavrnil. Kako se bo ta spor za enkrat prikril, bo najlepše pokazala konferenca.

RUSIJA.

Vesti o resničnem položaju v gladojočih krajih so vedno bolj žalostne. Pred par meseci se je še zdelo, da položaj ni tako obupen, ker mnogi niso verovali človekoljubnemu Nansenu, ampak zlobnim lažem carističnega rdečega kriza v Helsinkforsu, ki že cele mesece širi izvestne in izmišljene novice iz Rusije in namenoma potvarja dejstva. Z ozirom na to je Nansen 25. januarja v Ženevi poudarjal tole: »Ne razumem kako je mogoče, da si nekateri upajo uporabljati podobna sredstva in s tem vzamejo na svojo vest odgovornost za milijone žrtv ter s tem škodujejo človeštvu.«

Resnični položaj je obupen. Septembra lanskega leta je bilo še mogoče rešiti skoro vse stradojoče; danes pa je skoro neizogibno, da bodo od nesrečnežev umrli mnogi od lakote.

Odgovornost za ta grozen zločin nad ruskim narodom nosi kapitalistična Evropa.

Izgovor, da Evropa ne more dati kreditov, ne velja nič. Za militarizem in podobne institucije se žrtvujejo milijarde. Za protiboljševiške vojaške akcije Poljske, Kolčaka, Wrangla itd. so se izdale tudi milijarde. Le za rešitev nesrečnih žrtv ni mogoče dobiti par sto milijonov kredita!

Kapitalističnim vladam gre za mamon, za dobiček — za človeško življenje pa nimajo sočutja!

Sovjetska Rusija se sicer zelo trudi, da reši sama, kar se rešiti da. Žrtve, ki si jih nalaga ruski proletarijat prostovoljno, so ogromne. Tudi

vlada je žrtvovala že ogromne vsote za nesrečne pokrajine. Do februarja je sovjetska vlada izdala okoli 150 milijonov zlatih rubljev (= nad 25 milijard kron!) za gladojoče. Sovjetski rdeči križ je organiziral zbirke po vseh ruskih mestih, poslal v prizadete kraje zdravniške moči in otvoril zavetišča za zapuščene sirote. Tako moremo mirno trditi, da je ruska pomoč skoro enako velika kot pomoč ostalega civiliziranega sveta. Da se pa ne more rešiti neizogibne smrti mnogo in mnogo ljudi, so krive deloma slabe prometne zveze, pomanjkanje vlakov in premoga in prevelik obseg katastrofe same — suše, ki ji je bila enaka samo l. 1891 in ki je tudi takrat zahtevala ogromnih žrtv: cele vasi so od lakote izumrle.

NEMČIJA.

Nemčija preživlja neznošno gospodarsko krizo, ker jo obveznosti versajskega miru tiščijo k tlom. Draginja pa raste. Glavna bremena nosi seveda delovno ljudstvo.

Katoliški kancler Wirth je mislil, da je v tej krizi prišel ugoden trenutek, da pomaga kapitalizmu na noge in sanira gospodarsko krizo s povišanjem produkcije. To pa bi mogel doseči le s povišanjem delavnikov. Hotel je vpeljati v nekaterih kategorijah 10, 12 in 15 urni delavnik! Prve žrtve naj bi bili železničarji.

Železničarji pa so zadnje dni januarja proglasili splošno stavko naperjeno proti povišanju delavnikov in za povišanje zaslužka. Pridružile so se jim v Berlinu tudi nekatere druge kategorije delavstva.

Vlada je postopala zelo nasilno: zaplenila je strokovne sklade, stavkojočim zagrozila z odpustom, zaprla stavkovni odbor, šikanirala delavstvo z najhujšimi policijskimi odredbami.

Centralno strokovno vodstvo, ki je v socialno-demokratskih rokah, je bi-

lo proti stavki in je spletkarilo z vlado proti delavstvu. Vodstvo v berlinski lokalni skupini organiziranega stavkujočega delavstva je zato prevzela komunistična stranka.

Delavstvo samo pa je nastopalo solidarno. Delali so le nekateri boljše situirani delavci višjih kategorij. Ker je vlada zaprla strokovni odbor, se je sestavil drug, ki je vsak dan večkrat menjal svoje bivališče; zavedno delavstvo pa je organiziralo avtomobilsko posredovalno zvezo.

Položaj stavkujočih je bil radi vladnega nasilstva in vsled spletkarenja centralnega vodstva splošno delavske zveze kljub vsej disciplini zelo težaven. Ker pa je končno vlada sama popustila glede delavnikov in obljubila povišanje plače, se je sredi minulega tedna sklenil sporazum. Zdi se pa, da bo nekaj voditeljev stavke odpuščenih.

Po krivdi socialne demokracije — ki je v Nemčiji »državotvoren element« — in vsled vladnega nasilja uspeh stavke ni povsem dovoljen. Eno pa je gotovo: Ofenziva kapitalizma sicer ni prodrla, a nemško delavstvo čakajo še kljub temu še hudi boji v najbližnji bodočnosti.

ITALIJA.

Notranji položaj v državi je zelo težaven. Bonomijevo ministrstvo je podalo ostavko, a se ni posrečilo sestaviti nov kabineta. Zato se predstavi parlamentu 16. t. m. še sedanje ministrstvo.

6. februarja je bil v Rimu izvoljen za novega papeža milanski nadškof kardinal Achille Ratti, ki je bil v nedeljo 12. februarja slovesno kronan v baziliki sv. Petra. Izbral si je ime Pij XI. Pri izvolitvi papeža je zmagała struja, ki hoče, da se nadaljuje politika umrlega Benedikta XV. Novi papež bo zato predvsem predstavnik politične struje katol. cerkve.

Strokovni pregled.

Delavsko pismo o mezdnem gibanju rudarjev in o Čobalovi uniji.

(»Sodrug« Čobalu v spominsko knjigo sporočajo rajhenburški rudarji.)

Kdor hoče vsa korita izprazniti, ni delavski zaupnik in oni, ki vodi obravnave brez navzočnosti odbornikov, tudi ne.

Vsak dan se nam bolj in bolj kaže zahrbtno delovanje vodstva Unije slovenskih rudarjev. Brali smo Čobalov članek, v katerem nam je povedal, da je vložil interpelacijo na davčne oblasti, da se pri rudarjih v državnih rudnikih ne pobira davek od draginskih doklad, temveč samo od dnevnih plač. Vi pri Trboveljski družbi pa le trpite, si je mislil, vam bom že ušesa navil, ker ste se drznili odpovedati pokorščini meni kot diktatorju Unije. Mislili smo, da ima prav. Kdor ni član vaše organizacije ta vas nič ne briga. Sedaj pa zopet beremo, da boste že vi sami posredovali za delavstvo. Ne zavedate se pa, da od vaših obljub mi ničesar nimamo, ker so brez dejanj.

Sedaj pa pridem v preteklost, ko smo bili vsi člani Unije močni in vsi polni nad; ko smo v vas zaupali, ste nas tolažili, le pridno delajte in bomo že naredili da bo prav; draginja pa je rastla in vi se niste ganili. Ko smo pa spoznali, da delate z nami kakor z lačnim psom; kadar začne hudo lajati mu vržete kako trdo kost, da se z njo premoti, ne pa nasiti! Spoznali smo, da nimate več interesa zastopati naše zahteve, ker sami ne občutite več naše bede. Zahtevali smo občni zbor, pa ste ga odklonili in s tem kršili pravila in uničili slogo rudarjev. Posnemali smo vaše nauke, ki ste nas jih učili pred 20. leti, da se mora združiti delavstvo ene stroke v eno enotno strokovno zvezo in tako streči kapitalizem. Združili smo se samo šele s svojimi brati Hrvati in Srbi v skupno strokovno zvezo, in vi ste se temu postavili nasproti z vso močjo, ki ste jo imeli na razpolago. Z orožništvom in drugimi organi ste delali proti programu, ki ste ga nam vi razodevali.

In vse to bi še prenesli. Ko smo se združili z našimi brati Hrvati in Srbi in zahtevali izboljšanje našega neznošnega položaja, smo se začudeno spogledali, ko se je predlagalo, da se naj izenačijo plače trboveljske družbe z onimi v državnih rudnikih. V istem času ste vi z namenom da sabotirate mezdno gibanje vložili zahtevo, da se povišajo mezde samo za 50 procentov. Zveza rudarskih delavcev pa je z herojsko pomočjo bosanskih in srbskih sodrugov priborila več kot šestkrat toliko vkljub vašim sabotiranjem. In sedaj vam ta uspeh ni dal pokoja, dokler ga niste pokvarili s svojim zadnjim mešetarjenjem, ki je uničilo največje in najvažnejše člane pogodbe. Zato vas je menda vlada nagradila in vas določila za predsednika »delavske« zbornice.

Znano vam je bilo, da imajo rudarji po drž. rudnikih za 100% boljše kot pri trbov. družbi, kjer ste vse obravnave sami vodili. Torej vsi v eni organizaciji pod vašim vodstvom, vsi jugosl. državljani in taka razlika?

Vi iščete vzroka razkola pri različnih kričajočih ali zmotili ste se. Krivec je vam najbližji človek, to je vaša osebnost! Ako bi vam bilo kaj za delavstvo, bi si vzeli za vzgled besede, ki jih je govoril Lapčević, ko je rekel, da se takoj umakne, ako je on kriv, da ne pridejo do ujedinenja. Sklicali bi občni zbor in dali vodstvo človeku, kateri še količkaj čuti z delavstvom, in unija bi bila še danes kakor je bila leta 1919. Edino vaša osebnost je kriva razkola med rudarji.

Ker ste nas učili, da odločuje večina, se tega držimo. Zato smo tudi mnjenja, naj bo predsednik strokovne organizacije delavec, ne pa človek, ki

POZIV.

Uredništvo »D. N.« započne koncem meseca z govorniško šolo, ki bo trajala vsak teden eno uro po dogovoru. Pozivljajo se sodrugi, ki bodo imeli veselje vedno obiskovati šolo, da se prijavijo v uredništvu »D. N.«.

sedi na bankovcih in ne čuti več, kar delavca teži; izvoljen pa mora biti od delavstva, ne pa igrati diktora nad delavstvom. Mislite, da imate pravico biti predsednik unije do smrti; če vam preti nevarnost, se odrečete vsem pravilom in nočete sklicati običnega zbora.

Povsod pa vam gre na roko demokratska stranka, povsod mu dajajo vaje v roke; že vedo zakaj. To smo videli sedaj pri meznem gibanju rudarjev. Takoj jim je naredil uslugo, in sedaj še kričijo njegovi pomagači o nekaki sijajni zmagi Unije in Cobala, katero bojo vsi družinski očetje kmalu bridko občutili. Oglejmo si to zmago (pardon izdajstvo) natančneje. Od zadnje pogodbe do danes je narasla draginja za 80%, in ta zmaga nam je prinesla poboljška za 26—28%; torej samo eno tretino vsote, ki bi se morala po podpisani pogodbi dati vsakemu posamezniku. Družine pa naj poginejo, to je ta »zmaga«.

Upamo, »sodruge« Cobal, tudi vašim pristašem ste odprli oči! Edini tisti, ki po vaši priprošnji upajo še na kakšno korito, vam bodo ostali zvesti. Drugi gotovo ne! Mi zavedni delavci vas ne moremo več pripoznati kot zastopnika delavstva, ampak zaveznika kapitalizma; vse vaše postopanje to dokazuje!

Prisrčno se vam zahvaljujemo za vaše prejšnje delovanje in vas prosimo, če vam je delavstvo še količkaj pri srcu in mu hočete koristiti, pojdite v pokoj in ne mešajte se med delavstvo, kamor že zdavnaj več ne spadate.

Rudarjem pa kličemo: Združite se v enotno strokovno organizacijo in izvolite si zanesljivo vodstvo, ki bo od as odvisno in ne vi od njega! Zivela delavska solidarnost.

Rudarji iz Rajhenburga.

KONFERENCA ŽELEZNIČARJEV V LJUBLJANI.

Po »Radniški Stampi« 11. februarja povzamemo sledenče:

»Krajevna konferenca Ljubljanskih železničarjev z dne 4. februarja 1922, razpravljajoč gnotne, strokovne razmere med železničarji konstatira:

1. Da je gnotni položaj železničarjev v Ljubljani in sicer v celi Sloveniji vsled vedno večje draginje, stanovanjske krize, vsak dan bolj neznošen.

2. Da kljub razpadu in kaosu ter pomanjkanju kvalificiranega osebja mnogo kvalificiranih železničarjev strada v brezposlici.

3. Da koalicija ne more ničesar doseči, dokler ji ne pomagajo široke mase razredno zavednih železničarjev in dokler se železničarjem ne da zopetna pravica do štrajka, ki jo uživajo vsi železničarji celega sveta razen v Jugoslaviji.

4. Da je z razpustom splošne železničarske organizacije poteptana določba vidovdanske ustave, ki jamči pravico delavcem za zboljšanje delavnih pogojev.

5. Da so železničarji vsled tega protiustavnega policijskega akta ostali brez prave zaščite svojih gnotnih in strokovnih interesov.

6. Da more doseči boljše delavne pogoje samo enotna močna razredno zavedna neodvisna od nadvlade političnih strank železničarska strokovna organizacija cele Jugoslavije.

Zato sklenejo na podlagi ustave in sklepa ministrskega sveta z dne 23. maja 1921 št. Povj. J. B. 5992 obnoviti podružnico »Saveza Savo. i Transporthnih Radnika i Službenika Jugoslavije za Ljubljano in okolico«.

TRBOVLJE.

Še nekaj moram pripomniti, k zadnji meznem obravnavi, ki se je vršila

v Ljubljani 27. m. m. Tu se je jasno pokazalo, da je Unija za svoje člane več priborila kot za one delavce, kateri niso njeni člani. Tisti, kateri imajo minimalno plačo, so dobili 50% in drugi pri akordnem delu le 30%. Minimalno plačo imajo strelni mojstri, predelavci, itd., sploh vsi tisti, ki trobijo v unijski rog. To je menda zato tako moderno narejeni plačilni sistem, ker je bil Krušič zraven; tudi on ima minimalno plačo. Ti gospodje se res držijo pregovora: »Vsak naj dela za sebe, Bog pa za vse!« Pove-mo pa vam vsem okoli Unije, da se motite, če mislite, da boste s tem dobili novih članov. — Enkrat vas mišlim priti obiskat, da mi vrnete tiste krone, katere sem vam plačal kot član. Tudi vinarja ne pustim ne Uniji ne Cobalu. Mojih kron je šlo že dovolj v vaš žep. Organiziral se pa bom v proletarski nezavisni strokovni organizaciji — ne pa v vaši kapitalistični organizaciji.

Trbovlje, dne 8. februarja 1922.

Bivši član Unije.

TRBOVLJE.

Pri nas se je vršil shod 1. t. m., katerega je sklicala Unija slov. rud. podr. Trbovlje. Na tem shodu so mislili gospodje, da se jim bo delavstvo zahvalilo in izreklo zaupanje, ker so tako praktično završili meznem gibanje. Toda ravno narobe, tisti dan so doživeli katastrofalni poraz vsi, kar jih je Cobalovega kalibra. Prvi je poročal sohr. Krušič. Takoj v začetku govora ni vedel kako bi govoril, da bi rudarji ne spoznali, da so res ogoljufani; zato prične razlagati, kako so se grozno prerekli pa niso mogli priti do sporazuma med družbo in delavstvom. Seveda nekaj časa so rudarji pustili, da je govoril; naposled so se začeli razburjati tako, da so morali posredovati zaupniki II. rud. skup. Posledno ženske so se razjarile nad Krušičem, ko je povedal, da je točka 8 zadnjega zapisnika razveljavljena. Nekateri ženske so ga hotele napasti, če-ravno je imel telesno stražo okrog sebe. Ko smo videli, da Krušič ne sme več govoriti, so govorili razni sodrugi zaupniki in orisali v jedrnatih besedah vse, kaj smo dobili in tudi koliko smo zgubili pri tej obravnavi. Pokazalo se je natanko, da je družba dosegla uspeh, ne pa rudarji. Povedali smo tudi tem gospodom, da niso zmogli voditi pogajanj; II. rud. skup. bi jih vodila gotovo bolje kot Cobal in Krušič. Ko smo jim povedali resnico v obraz, so se tako razjezili, da je začel Krušič kar z lažjo operirati. Blatili so naše sodruge zaupnike, češ, da so oni krivi, da se delavcem odteguje dohodninski davek in razne take stvari. Pa kljub svojim lažem ni mogel priti iz zadrege. Videl je, da to ni agitacija za njegovo Unijo, kajti njegovi lastni člani so godrnjali in delali medklice.

Tedaj se vidi jasno, sodrugi, da strankarske organizacije ne morejo in tudi nočejo nuditi delavstvu to, kar potrebuje; vse te org. so zavozile svoja kola v meščansko-kapitalistične vode. Zato mora zmagati naša misel, da upostavimo čisto neodvisno strokovno organizacijo brez razlike strank. V njej bo rešitev proletarijata. Organizacija, katero vodi delavstvo samo, more prinesiti pravice delavskemu razredu. Ne pa organizacije, katere vodijo agenti in politični generali, kakor je Uniza. Prepričani smo, da bo zginila Unija. Prepričani smo, da bo zginila kar jih je v Trbovljah, ko se bo proletarijat združil v močno in tesno fronto proti kapitalizmu, ki se danes posmehuje in misli, da si re znamo pomagati. Ko boš pa delavec združen, se ti ne bodo posmehovali.

Trbovelčan.

Mladinski vestnik.

Gospodarski boj, glavna naloga proletarske mladine.

Vsi dosedanja pisci so v »Mladinskem vestniku« polagali večinoma važnost le na kulturno mladinsko organizacijo; le Borislav se je v zadnji številki nekoliko dotaknil vprašanja o razmerju proletarske mladine do strokovnih organizacij. — Zato čutim

za neobhodno potrebo, da spregovorim nekaj besedi izključno le o tem vprašanju, ki se ga je popolnoma prezrlo in zanemarilo v dosedanjem proletarskem gibanju v Sloveniji.

Kako je nastalo gibanje proletarske mladine sploh? Glavni temelj temu je bilo to, da se strokovne organizacije sploh niso brigale za mlade

proletarce, za njihov obupni gospodarski položaj. Nobenega glasu, nobenega nastopa za vaje in druge proletarce, ki jim je odločena v kapitalističnem družabnem redu najtežja, najbridkejša usoda, ki so obsojeni na najbolj nečloveško izkoriščevanje od strani kapitalistov in malih obrtnikov.

Nekaj najzavednejših omladincev je spoznalo vse to in sklenilo, da vzdrami in organizira proletarsko mladino, da jo povede v boj za osvoboditev ramo ob rami z odraslimi delavci, da pokažejo njim samim in celemu svetu njihov gnotni položaj, da povedo nezavedni proletarski mladini, kaj mora zahtevati od kapitalistične družbe.

Zgodovinski razvoj je dal organizacijam proletarske mladine že pred vojsko, zlasti pa za časa svetovne vojne še ostale naloge, t. j.: razkrinkati delo social-demokratske birokracije, ki je izdala proletarsko stvar in organizirati proletarijat pod praporom čistega marksizma brez vseh žoltih primesi oportunitizma in ministerializma.

Sedaj se pa mora proletarska mladina zopet z vsilo vreči na one naloge, ki so bile početek gibanju proletarske mladine!

Orisati proletarski mladini njen gospodarski položaj, organizirati jo v boj za zboljšanje njenega gnotnega položaja, to je zopet glavna naloga zavednejših mladih proletarcev. V gospodarskem položaju in njegovih izpremembah, ki jih doživlja proletarska mladina, v zahtevah, ki nujno iz tega izhajajo, — v vsem tem morajo zavednejši omladinci videti to, na kar morajo obračati največ svoje pozornosti, s čimer se morajo predvsem baviti.

Izkoriščani vajenci, mladi delavci po tovarnah, uradih in šolah, učite se

misлити gospodarsko! Zbirajte ves material o najmanjših dogodkih gospodarske bede, izkoriščanja in mučenja, da se bo lahko pokazala mladim proletarcem vsa temna slika njihovega življenja; in mladi proletarci se bodo vzdramili iz svoje nevednosti in pasivnosti in se bodo borili za osvoboditev izpod današnjega izkoriščanja in bede.

Vsak naprednejši omladinec mora natančno poznati delovne pogoje, plače, razmere vajencev itd., kajti le tedaj more biti svetovalec in voditelj ostale, še speče proletarske mladine. — Ko čitate te vrstice o zbiranju materiala, o »gospodarski statistiki«, mislim, da nima nikdo volje in poguma, da prične z delom »sube« gospodarske statistike. — Ali to je samo ostanek predsodkov. — Kajti gospodarska statistika ni niti dolgočasna, niti ni to kak poseben študij za učenjake. Kako se lotimo tega posla?

Opazujemo svoje lastno življenje v obratu, v šoli, strok. organizaciji itd., zbiramo material in ga urejamo, preiskrbimo si uradne statistike in liste, študiramo poročila raznih institucij in komisij, zbiramo ustna in pismena poročila pri strokovnih organizacijah in strankah. In sleherni omladinec bo uvidel, koliko temeljitega spoznanja, koliko resnice leži v ponižnem, neizpodbitnem govorjenju »suhih« števil, kako mogočno orožje si kujemo s temi »suhimi« številkami. V svojih rokah nimamo samo argumentov in dejstev za svoje delo — predelanje statističnega materiala o položaju delavske mladine daje tudi pravilno smernico in konkretni praktični značaj našemu delu. — Zato je zbiranje in predelavanje statističnega materiala o položaju delavske mladine največjega pomena. (Dalje).

Dopisi.

Jesenice. »Napreje« se vsaja nad našim dopisom z Jesenic in dela iz stavka, da nočemo imeti trebucholazcev za zaupnike, veliko afero. To je povsod in potrebno! Čudimo pa se, da se sodrug Jeran razburja, ko ga vendar v celim dopisu ne omenjamo.

Surovost. Dne 7. febr. je v Rakeku pogranična straža napadla strojevodjo Cepelnika Franc, mu najpreje po bal-kansko opsovala mater in mu kasneje surovo zapretila, da ga ustrelji, ker ni pustil v smislu svojih odredb preiskati stroja, ne da bi se straža legitimirala. Le njegovemu mirnemu in hladnemu nastopu se ima zahvaliti, da ni prišlo

do nesreče. Ker se slični slučaji večkrat dogajajo, pozivljamo nadrejeno oblast, da stvar preišče in krivce kaznuje.

Javornik. Položaj delavstva v strokovnih organizacijah kaže, da se po večini delavstvo zaveda, da mora biti organizirano, vendar je na žalost samo na papirju! V splošnem manjka, pravega razumevanja, oz. izobrazbe. Izobrazbenih društev se oprijemljejo starejši člani, mladina pa je malo zaspala. Žalostno dejstvo, toda stre-meti morajo zavedni člani, da jim pokažejo pravo pot, ki vodi k našemu vzvišenemu cilju!

Domače vesti.

Radičev pokret v Sloveniji. — Radičev vpliv se širi tudi med slovensko kmečko prebivalstvo. Njegov vpliv je že precej velik v Prekmurju, na Štajerskem in v Beli Krapini. — Sredi januarja je šel hrvatski narodni poslanec Znidarič v Prekmurje, da tam pripravi vse potrebno za organizacijo hrvatske seljačke republikanske stranke. Naše oblasti pa so ga kljub poslaniški imuniteti aretirale in ga po dobljenih ukrepih ljubljanske pokrajinske vlade izgnale iz Slovenije, seveda v spremstvu neizogibne policije. Znidarič je v »Slobodnem Domu« 6. febr. objavil zapisnik politične ekspoziture v Dolnji Lendavi. Radič pripominja drastično: »Ljubljanska batinaška vlada torej priznava, da poslanca Znidariča čiti imuniteta, a mu istočasno s silo zabrani svobodno gibanje, do katerega ima vsak državljani pravico«.

Papeštvo in naši šovinisti. — Naše meščansko časopisje se ob Ptičevi izvolitvi spodtika nad papeštvom; našim šovinistom se zdi, da je sedanjí papež predstavnik italijanskega nacionalizma. Naj bi naši šovinisti raje nekoliko bolj razmotrivali o vzrokih, ki tirajo naš narod v gotovo degeneracijo: demoralizacija ljudstva narasča vsled strašne draginje, alkoholizma, prostitucije... Hic Rhodus hic salta!

Mezno gibanje rudarjev. — Pokrajinski namestnik Hribar je meščanskim listom v Sloveniji poslal poročilo o poteku pogajanj rudarjev in trboveljske premog. družbe.

Nov delavski list. — V Sarajevu je pričelo izhajati »Radniško Jedinstvo« kot organ nezavisnih sindikatov za Bosno.

Čudne manire. »Napreje« smo poslali »D. N.« v zameno. Ker pa »Napreje« nismo dobili, smo pred 14 dnevi naročili in prosili položnico. — Ali gospodje ga nam v svoji onemogli jezi do sedaj niso poslali.

Išče se Wolf Tomaž, kateri naj se pismo obrne na sohr. Baloh Franjo, Kočevje.

Tiskovni sklad.

Dietinger 1 Din. — Neimenovani 2 Din. — Pribošek Franc 1 Din. — Vovk 54.10 Din. — Erbežnik Ivan 2.50 Din. — Vesela proletarska družba 4 Din. — Neimenovani 7.75 Din. — Neimenovani 1 Din. — Perčič 3 Din. — Zupančič F. 4 Din. — Mlakar Pavla 70 Din. — Vovk 2.50 Din. — Kovač Franc 4 Din. — Skupaj 195.85 Din.

V A B I L O

na občni zbor stavbene, gostilniške in kavarniške zadruge r. z. z o. z. »Železničarski dom« v Ljubljani.

Opozarjamo vse sodruge v Ljubljani, da se vrši občni zbor 19. februarja ob 8. zjutraj v zadrugiških prostorih na Turjaškem trgu št. 2 z dnevnim redom, ki smo ga objavili v 1. števil. t. l.